Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetu.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birouri de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţulŭ Inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVIII.

„Gazeta“ iese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
la administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 50. Braşovŭ, Sâmbătă, 4 (16) Martie 1895.

Cine-i de vină?

Braşovŭ, 3 Martie v. 1895.

Caracteristicŭ este cu câtă satisfacţiă au publicatŭ foile unguresci o corespondenţă, ce s'a scrisŭ în Pesta, şi s'a publicatŭ în oficiósa „Norddeutsche allg. Ztg.“ cu scopŭ de-a arunca tótă vina pentru anomalia constatată de contele Szapary, că naţionalităţile nu suntŭ representate în dietă, în spinarea politicei de passivitate a Românilorŭ.

Fóia berlinesă vine ca în totŭdéuna şi de astă-dată în ajutorŭ partidei maghiare dela putere. Pe când încă „Norddeutsche allg. Ztg.“ era organulŭ lui Bismark, la 1881, diarele unguresci vorbeau multŭ despre identitatea intereselorŭ bismarkiane şi unguresci, despre corelaţiunile dintre unitatea şi independenţa germană şi dintre independenţa Ungariei şi o fóiă a puternicului ministru-preşedinte de atuncĭ Tisza Kalman, scriea:

„Bismark voiesce independenţa Ungariei, însĕ firesce nu ca Madarasz, care pretinde sĕ fiă proclamată aşa în grabă pentru ca în grabă sĕ şi cadă, ci o voiesce ca Andrassy şi Tisza Kalman, ca sĕ fiă zidită pe basă tare şi durabilă“... „éră scopulŭ amiciţiei dintre Bismark şi Andrassy este ca dinastia austro-ungară sĕ-'şĭ mute punctulŭ de gravitaţiune în Budapesta şi *sĕ devină maghiară*“.

Totŭ pe atuncĭ proclamase Tisza Kalman ca acsiomă de statŭ, că Ungaria este numai a Maghiarilorŭ şi că nu e permisŭ ca desvoltarea ei sĕ aibă altŭ caracterŭ decâtŭ celŭ naţionalŭ maghiarŭ. Firesce că numai aşa se putea înţelege şi nisuinţa politicei bismarkiane şi unguresci de a face ca dinastia sĕ devină maghiară.

Şi de ce le reamintimŭ noi aceste?

Pentru a esplica caracteristica apariţiune, că unŭ organŭ alŭ politicei oficiale germane află de bine, chiar şi astădĭ, în faţa mărturisirei agravante a unui bărbatŭ de statŭ maghiarŭ, a lua în apĕrare politica de maghiarisare faţă cu Românii.

Căcĭ ce alta vrea sĕ însemne, când în „Norddeutsche allg. Ztg.“ se face încercarea a arunca totŭ odiulŭ politicei maghiare asupra Românilorŭ, susţiindu-se că nu Maghiarii ni-au împinsŭ pe noi Românii la passivitate, ci noi facemŭ acésta resistenţă passivă numai fiind-că aşa ne place?

Noi suntemŭ déră la tóte de vină, căcĭ „noi ni-amŭ condamnatŭ înşi-ne la passivitate“. Contele Szapary are déră dreptate, când dice: causa principală, pentru care naţionalităţile nu suntŭ representante în parlamentŭ e atitudinea politică a Românilorŭ.

Fóia berlinesă, se 'nţelege, nu-şi bate capulŭ, décă programulŭ d-lorŭ Tisza, Banffy, Szapary şi soţĭ se unesce orĭ nu cu interesele de esistenţă naţională a Românilorŭ, ci îlŭ admite a priori ca bunŭ, pentru că încă de pe timpulŭ splendórei lui Bismark, ţinta lui era bine definită şi întra astfelŭ în cadrulŭ politicei germane

Décă însĕ acéstă politică moştenită dela cancelarulŭ Bismark nu vede necesitatea orĭ nu află încă oportunŭ de a se opune încercărilorŭ de desnaţionalisare din partea Maghiarilorŭ, urméză óre de aicĭ, că noi ne-amŭ pierdutŭ dreptulŭ de a-i mai opune resistenţă, fiă în orĭ ce formă?

Va trebui sĕ mărturiséscă orĭ şi cine, că ar fi absurdŭ şi numai a întra în discuţiunea unei asemenea întrebărĭ. Atuncĭ cum rĕmâne cu vina, ce pentru tóte cele întêmplate fóia berlinesă o atribue pasivităţii Românilorŭ?

De ce nu sfătuiesce „Nordd. Allg. Ztg.“ pe Maghiarĭ sĕ resolveze odată cestiunea gravă a Românilorŭ, décă totulŭ atêrnă numai dela schimbarea censului electoralŭ, cum susţine?

Va sci ea de ce nu stăruie nicĭ chiar pentru acéstă schimbare, căcĭ orĭ şi cum trebue sĕ simtă şi cei ce conducŭ politica oficială germană, că vina stărilorŭ destrăbălate de adĭ din Ungaria şi Transilvania e fórte departe de passivitatea Românilorŭ şi fórte aprópe de identitatea intereselorŭ bismarkiane şi unguresci.

CRONICA POLITICĂ.

3 (15) Martie.

Diarulŭ *„Kolnische Zeitung“* afirmă, că ar fi primitŭ din cercurĭ diplomatice strĕine scirea, în urma căreia **Ţarulŭ şi Ţarewna,** după finirea jumĕtăţii de anŭ de doliu, în luna lui Maiu vorŭ merge la Berlinŭ, de aci la Parisŭ şi se vorŭ întórce prin Viena la Petersburg. Deja s'au adresatŭ întrebărĭ confidenţiale către respectivele curţĭ şi cabinete, décă le va conveni acéstă visită. La deschiderea canalului din marea nordŭ-ostică nu va lua parte Ţarulŭ; de-altmintrelea se anunţă din Berlinŭ, că suveranĭ nu vorŭ fi invitaţĭ la acea sĕrbare.

*

Guvernulŭ chinesŭ s'a adresatŭ la tóte puterile europene şi la Statele-Unite, rugându le, sĕ conlucre şi sprijinéscă **pertractările de pace între China şi Japonia.** Diarulŭ rusescŭ *„Novoje Vremja“* provócă puterile europene din Ostŭ interesate, sĕ urmăréscă cu mare atenţiune pertractările împuterniciţilorŭ chinesĭ cu diplomaţii japonesĭ. Totŭ acelaşĭ diarŭ primesce din Tient-Tsin scirea, că Japonia pretinde renunţarea la o mare parte din Mandschuria până la Mukden şi până la marele murŭ chinezescŭ, care teritorŭ zace afară de interesele Rusiei. In cercurile japonese au puţină speranţă, că se va puté încheia pacea. *Armata japonesă e hotărîtă sĕ între în Peking.* Se svonesce şi aceea, că Japonesii au de gândŭ sĕ detroneze dinastia Mandschu şi sĕ pună pe tronulŭ chinezescŭ pe unŭ descedentŭ alŭ dinastiei Ming. Cestŭ din urmă sĕ fi promisŭ, că le va permite Japonezilorŭ întrare liberă în internulŭ ţĕrei pentru purtare de negoţŭ, vorŭ construi linii ferate chinese şi ofiţerĭ japonesĭ vorŭ da instrucţia armatei şi flotei chinese.

Dela Asociaţiunea Transilvană.

(Raportŭ specialŭ alŭ „Gaz. Trans.“)

Sibiiu, 13 Matie n.

Totŭ în şedinţa dela 7. l. c. a comitetului Asociaţiunei, despre care v'am raportatŭ erĭ, D-lŭ Alphons *Tuor*, profesorŭ în Staefa lângă laculŭ Zürich, unulŭ dintre cei mai valoroşĭ poeţĭ ai *Rhaeto-Românilorŭ*, transpune prin D-lŭ Dr. C. *Diaconovich* 3 fascicole ale poesiilorŭ sale întitulate „Poesias Romonschas“ şi 2 scrierĭ dramatice (traducerĭ), cu rugarea, sĕ le transpună Asociaţiunii Transilvane.

Cu acéstă ocasiune D-lŭ *Diaconovich* a datŭ espresiune şi dorinţei D-lui prof. *Tuor*, de a căuta atingere şi de a întemeia legăturĭ mai strînse între Daco-Românĭ şi Rhaeto-Românĭ, şi mai alesŭ între instituţiunile lorŭ, chiămate de a cultiva limbile surorĭ ale acestorŭ popóre înrudite. Limba rhaeto-română perde totŭ mai multŭ terenŭ.

Rhaeţia vechiă, astădĭ cantonulŭ Graubünden alŭ Elveţiei, a fostŭ colonisată de Romanĭ deja la anulŭ 15 a. Christ. şi limba coloniştilorŭ romanĭ s'a susţinutŭ până în secolii din urmă nu numai în Alpii Rhaeţiei, cu o poporaţiune de 90.000 suflete, ci şi în provinciile vecine de către sudŭ şi rĕsăritŭ, anume în Friaulŭ şi Tirolŭ. Astădĭ însĕ de-abia mai vorbescŭ 35—40.000 suflete limba Rhaeto-Românilorŭ şi germanisarea lorŭ face progrese totŭ mai mari, mai alesŭ din causă, că urmaşii elveţianĭ ai coloniştilorŭ romanĭ suntŭ despărţiţĭ atâtŭ prin munţĭ puternicĭ, câtŭ şi prin o mulţime de dialecte.

Pentru a împedeca desnaţionalisarea Rhaeto-Românilorŭ şi a cultiva limba şi consciinţa lorŭ naţională, s'a înfiinţatŭ în nainte cu 8 anĭ în Chur, metropola canto-

---

FOI[illegible]NULŬ „GAZ. TRANS.“

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de ***Vasilie Moldovanŭ.***

(55) (Fine).

Incheiere.

Luna Augustŭ 1849 a încheiatŭ o mare şi tristă epocă în istoria acestorŭ ţĕrĭ multŭ lovite de sórte. După unŭ rĕsboiu civilŭ din cele mai crâncene, care a costatŭ sute de miĭ de vieţĭ omenescĭ, lăsândŭ în urma lui atâta ruină şi atâta pustietate înfiorătóre, Ungaria, cum dicea comandantulŭ rusŭ *Paskievitz*, a îngenunchiat la picióreIe Ţarului rusescŭ Nicolae I în diua memorabilă de 13 Augustŭ 1849, când Görgei a capitulatŭ la Şiria (Világos).

In urma acestui mare desastru, ce i-a ajunsŭ pe revoluţionariĭ lui Kossuth, o gónă generală s'a pornitŭ de către Muscalĭ contra oştirilorŭ maghiare, desarmândŭ în Transilvania pe Ungurĭ la Haţegŭ şi la Deva, în urma cărorŭ desarmărĭ nu li-a mai rĕmasŭ, decâtŭ micĭ resturĭ de trupe sub conducerea lui Kemény şi Gál, ér în Ungaria nu se afla în mâna revoluţionarilorŭ, decâtŭ cetatea Camaromŭ, sub comanda lui Klapka, care însĕ a capitulatŭ la 2 Octomvre.

*

Inainte însĕ de a încheia aceste memoriĭ, mĕ credŭ datorŭ a face încă câte-va observărĭ.

Naţiunea română, persecutată de barbaria atâtorĭ secolĭ întunecaţĭ, s'a deşteptatŭ în anulŭ 48 „din somnulŭ celŭ de mórte“, şi cu dorulŭ străvechiu de-aşĭ alina nenumĕratele ei durerĭ şi de-aşı vindeca ranele înfipte în inimă prin fatalitatea anilorŭ, a prinsŭ arma în mână, ca sĕ lupte vitejesce pentru libertatea sa naţională din care se isvoréscă unŭ viitorŭ c'o sórte mai bună şi mai demnă de ea, şi pentru tronulŭ, care-i promisese acéstă libertate.

Naţiunea română suspina de vécurĭ sub vĕlulŭ negru de jale, după drepturile sale, şi spiritulŭ timpului aducêndu-i la cunoscinţă mai apropiată acele drepturĭ, ea şi le-a cerutŭ, şi le-a pretinsŭ, ca ale sale. Norulŭ întunecosŭ, ce în anulŭ 1848 se ridicase peste orizontulŭ naţiunei române, n'a făcut'o sĕ se cutremure, sĕ se îngrozéscă, nicĭ laşitatea nu era cunoscută de inima Românului. Strangularea atâtorŭ Românĭ încă înainte de a-se începe luptele sângerose între noi şi partida teroristică, n'a făcutŭ sĕ ne spăriemŭ de prospectele, ce ni-le punea în vedere, însĕ barbariele comise nĭ-au deşteptatŭ dorulŭ rĕsplătirei, şi nu era putere lumescă în acele împrejurărĭ, care sĕ ne facă a pleca capulŭ dinaintea sĕlbatecului despotismŭ de rassă a contrarului. Fără de-a resona şi fără de-a chibzui multŭ, noi aşa dicêndŭ cu braţele góle ne aruncarămŭ în gura morţiĭ, vĕdurămŭ cu ochiĭ averile nóstre prefăcêndu-ni se în cenuşe, pe cei mai iubiţĭ ai noştri dându-şĭ cu ultimulŭ respiriu sufletulŭ în balta sângelui propriu; vĕdut'amŭ altarele nóstre stropite cu sângele servitorilorŭ sĕi, vĕdut'amŭ pe preoţiĭ noştri şi pe cei mai stimaţı amicĭ spânzurândŭ pe tóte délurile întru mărturisirea credinţei naţionale şi a fidelităţiĭ faţă de tronulŭ, care ne promisese — libertate naţională, egalitate şi drepturĭ naţionale.

Dér nu vréu a enumĕra patimile nóstre, tristeţa însĕ mĕ cuprinde şi-mĭ sfăşie inima şi sufletulŭ de durere, când vĕdŭ, ce a urmatŭ după atâtea jertfe de vieţĭ românescĭ. Vĕlulŭ de jale, ce-lŭ îmbrăcasemŭ noi în inimile nóstre după cei căduţĭ pe câmpulŭ sângeróselorŭ bătăliĭ îndată după stîngerea revoluţiunei, îlŭ ţinemŭ încă şi adĭ îmbrăcatŭ, vĕdêndu-ne drepturile spândurate de sabia arbitriului şi a despotismului acelui spiritŭ teroristicŭ, care la 48 voia mórtea nóstră naţională şi contra căruia apărândŭ noi cu piepturile nóstre tronulŭ şi patria, întru nimicŭ de dréptă şi meritată rĕsplată nu ni-amŭ împărtăşitŭ.

Noi amŭ pusŭ jurămêntŭ de trei orĭ sfântŭ pe Câmpulŭ Libertăţiĭ, că vomŭ rĕmâné credincioşĭ până la mórte tronului, patriei şi naţiunei, şi aşa dicêndŭ fără de arme, fără de muniţiune, rĕniţĭ de susŭ până josŭ, continuarămŭ resbelulŭ până la fatigare, mângăindu-ne întru nĕcasurĭ, că suntŭ jertfe pentru tronŭ, că suntŭ productele credinţei fără prihană, că suntŭ sĕmînţa din care vorŭ rĕsări drepturile naţiunei. Atâtŭ de mare era credinţa şi fidelitatea Românului faţă cu tronulŭ, încâtŭ unŭ ţĕranŭ cu numele Hulpuşŭ întrebatŭ fiindŭ în batjocură la Iernutŭ, că cu cine ţine, după ce i-s'a tăiatŭ nasulŭ şi urechile de rebelĭ, rĕspundea la tóte întrebările: „sĕ trăéscă Impĕratulŭ!“ Credinţa şi fide-

nului, o societate cu titlulŭ „Societav rhaetoromanscha", care culege monumentele limbistice ale Rhaeto Româniloră. susține legătura între comunele locuite de dênșii și sprijinesce literatura lorŭ.

Atâtŭ originea comună, câtŭ și situațiunea deopotrivă gravă a limbilorŭ nóstre surorĭ, suntŭ pentru noi motive suficiente, de a urmări cu unŭ viu interesŭ lupta fraţilorŭ noștri din Elveţia pentru salvarea limbei și naţionalităţii lorŭ și din acéstă causă Asociaţiunea a decisŭ sĕ facă primulŭ pasŭ pentru stabilirea legăturilorŭ dorite de d-lŭ *Tuor*, oferindŭ societăţii rhaetoromâne schimbulŭ publicaţiunilorŭ și urmărindŭ în organulŭ Asociaţiunei activitatea ei prin publicaţiunĭ acomodate de a deștepta în publiculŭ nostru unŭ interesŭ mai viu pentru lupta naţională a fraţilorŭ din Elveţia.

Comitetulŭ, în fine, a luatŭ spre plăcută scire, că d-lŭ prof. *Tuor* cu cea mai mare plăcere a primitŭ sĕ colaboreze la *Enciclopedia* iniţiată de Asociaţiune.

Congregația Comitatului Caraș-Severinŭ.

In 13 Martie n. s'a ţinutŭ în Lugoșŭ ședinţa estra-ordinară a Congregaţiunei comitatului Carașŭ-Severinŭ. Dintre Românĭ erau de faţă d-nii: A. *Ghidiu* (Caransebeșŭ), Dr. Popovicĭ și V. *Grozescu* (Lugoșŭ), apoi d-nii C. *Brediceanu*, Dr. G. *Dobrinŭ*, I. *Ionașŭ*, Dr. P. *Barbu*, I. *Tomicĭ*, I. *Nedelcu* și alţii. In galeriă se aflau mulţime de ţĕranĭ românĭ.

Ședinţa a deschis'o fișpanulŭ E. *Iakabfy*. Inainte de a-se trece la ordinea ḑilei, membrulŭ Dr. G. *Dobrinŭ* face o interpelare cu privire la necorectităţile oficiilorŭ postale, și cu deosebire a celui din Lugoșŭ, care refusă epistole și depeșĭ cu adrese românescĭ, și cere, ca acestŭ rĕu sĕ se saneze câtŭ mai curêndŭ.

Vice-șpanulŭ rĕspunde dicêndŭ, că bucurosŭ ar da lămurirĭ, dér n'are cunoscinţă de causă.

Urmézā apoi o interpelare a d-lui *Coriolanŭ Brediceanu* în afacerea stégurilorŭ tricolore române din Reșiţa. Stégurile acestea au fostŭ așeḑate în sala de petrecere, ca decoraţiune. Pe ce basă déră se ridică acusă contra arangiatorilorŭ? Ce felŭ de egalitate a cetăţenilorŭ este acésta? Nu potŭ înţelege acestŭ durerosŭ faptŭ altcum, decâtŭ că organele administraţiunei se acaţă, fără nicĭ o basă legală, de simţĕmêntulŭ naţionalŭ alŭ Româniloră și că acele organe oficióse agită poporulŭ românŭ în contra lorŭ și a Maghiarilorŭ prin ast-felŭ de apucăturĭ provocătóre.

D-lŭ Brediceanu spune apoi, că solgăbirĕulŭ din Bocșa a sistatŭ instruirea și funcţionarea corurilorŭ bisericescĭ din Bocșa-română și Fizeșŭ. Acesta este unŭ *actŭ de agitaţiune a organelorŭ administrative contra Româniloră sub firma unui scopŭ maghiarŭ.* Unde o sĕ ducă tóte acestea? Afirmarea drepturilorŭ nóstre, prin noi, se privesce ca o crimă de agitaţiune și pe ai noștri 'i închidŭ, ér actele de violenţă ale autorităţilorŭ publice suntŭ lăudate, ca acte patriotice.

Vice-șpanulŭ rĕspunse, că are cunoscinţă de afacerea stégurilorŭ din Reșiţa, dér crede, că pretorulŭ a procesŭ corectŭ. Ce privesce corurile bisericescĭ, *reprobă* procederea pretorului și în acestŭ înţelesŭ va dispune.

După unŭ scurtŭ și demnŭ rĕspunsŭ alŭ d-lui Brediceanu, protonotarulŭ *Szögyényi* cetesce rescriptulŭ ministrului-președinte Bánffy, prin care notifică întrarea în funcţiune a noului cabinetŭ. Președintele clubului liberalŭ Hedvig *Bösz* propune, ca, după obiceiu, Congregaţia sĕ felicite pe noulŭ ministeriu și sĕ-lŭ asigure de sprigìnulŭ comitatului. La acéstă propunere a luatŭ cuvêntulŭ d-lŭ *Brediceanu*, care ḑise între altele:

Guvernulŭ Bánffy a declaratŭ, că pășesce pe urmele guvernului Wekerle, urme udate cu lacrimile poporului românŭ. Nu persónele, ci sistemulŭ politicei acestorŭ guverne ìlŭ combatemŭ. Dela 1867 tóte guvernele au avutŭ multŭ puţinŭ totŭ una și aceeașĭ politică faţă de naţionalităţĭ: *politica separatistică maghiară* și *tendenţa de a contopì tóte naţionalităţile în naţiunea maghiară.* Prin acéstă dogmă a politicei de statŭ se împartŭ popórele ţĕrei în două tabere. Maghiarii cu dreptulŭ la tóte aspiraţiunile naţionale, și Nemaghiarii cu datorinţa de a sta încătușaţĭ sub operaţiunea de desnaţionalisare. Statulŭ pune tóte mijlócele sale în serviciulŭ acestui scopŭ, și resursele contribuite de naţionalităţile nemaghiare, tótă viéţa publică, toţĭ funcţionarii și budgetulŭ și bunurile statului, ba sumuţă necontenitŭ chiar și societatea în acéstă direcţiune. Apoi cu unŭ mirosŭ de vulpe scormonesce tóte basele și simţĕmintele vieţei naţionale, și fără cruţare tinde la nimicirea acelora. In familiă, limba dulce, care o suge copilulŭ cu laptele mamei — se opresce în kisdedovurĭ în cursulŭ desvoltărei; în biserică, simţulŭ religiosŭ, legatŭ de limbă și naţionalitate, se tinde a se rupe, scoţêndŭ instituţiunile bisericei din cadrulŭ lorŭ; în școlă, se punŭ purtătorii de lumină la discreţiunea guvernului, ca numai lumina falsă a sistemului de desnaţionalisare sĕ o rĕspândéscă asupra tinerimei. *O astfelŭ de politică de statŭ o condamnămŭ.* Orĭ-ce pasŭ înainte alŭ acestei politice de statŭ ìlŭ simţimŭ în spinarea nóstră, orĭ-ce triumfŭ alŭ ei e însoţitŭ de convulsiunea simţului de sugrumare. *Acéstă politică nu o putemŭ respecta, nicĭ pe manducĕtorii ei nu-i putemŭ felicita.*

Gladiatorii de odinióră în luptele lorŭ fisice, vĕḑêndu-șĭ perirea, strigau: *Ave!* dér popóre destinate la perire naţională încă nu au cântatŭ imne de mărire esecutătorilorŭ lorŭ, când li-se presentau, și ast-felŭ nicĭ noi nu putemŭ adera la propunerea de felicitare, căcĭ nu putemŭ striga: Ave Cesar! Ave Bánffy! morituri te salutant! Nu! Nu voimŭ a Vĕ ascunde adevĕratulŭ simţŭ, — ci cu glasulŭ liberŭ, în câtŭ și cândŭ ìlŭ avemŭ și *până la ultima resuflare, vomŭ lupta în contra acestui sistemŭ,* d'aceea *noi membrii partidului naţionalŭ românŭ, faţă de presentarea noului guvernŭ, n'avemŭ altă contrapropunere de câtŭ:* **Josŭ cu sistemulŭ! Josŭ cu Bánffy!**

Românii au aplaudatŭ, ér Ungurii au tăcutŭ tăcerea peștelui — ḑice *„Dreptatea"*. Punêndu-se la votŭ propunerea d-lui Brediceanu, se declară minoritatea voturilorŭ, ce a întrunit'o, și s'a primitŭ propunerea lui Bösz.

---

litatea acésta miĭ și miĭ din fiiĭ némului românescŭ au mărturisit'o cu ultima rĕsuflare, în cele mai nemilóse torturĭ, pe scaunulŭ de măcelărire, numai ca sĕ nu devină înfrângĕtorŭ jurămêntului făcutŭ.

Dér vai! ca balsamŭ alŭ alinăriĭ și vindecăriĭ durerilorŭ și ranelorŭ suferite, ni-s'a datŭ 1867, „unio vagy halál" alŭ acelora, carĭ detronaseră casa domnitóre s'a făcutŭ faptă, și de atuncĭ poporulŭ românŭ e pusŭ érășĭ în cătușile iobăgiei spirituale!

Insĕ popórele învaţă din umilirĭ și din esperienţă!

Incheiu, închinândŭ aceste rêndurĭ — scrise cu condeiulŭ îmuiatŭ în suferinţele unui poporŭ prigonitŭ și nedreptăţitŭ de secolĭ — celorŭ 40,000 de mucenicĭ, carĭ șĭ-au jertfitŭ viéţa pentru drepturile și libertatea némului lorŭ și carĭ din sacra lorŭ cenușă ne strigă cu ardóre:

Românĭ, puneţi-vĕ încrederea în voi înși-vĕ!

Boziașŭ, 1885.

Vasilie Moldovanŭ.

Neajunsurĭ din comitatulŭ Făgărașului.

Făgărașŭ, Martie 1894.

(In atenţiunea d-lui ministru de interne, ca sĕ judece cum se esecută legea la noi și sĕ vadă cum caută organele lui sĕ ne câștige, ca sĕ putemŭ ḑice, că suntemŭ mulţumiţi).

După-ce nu mai rĕsună de atâtea orĭ vocea plângerilorŭ nóstre, s'ar păré póte, că și neajunsurile și multele suferinţe, ce a trebuitŭ sĕ le îndurămŭ până acuma, s'au mai răritŭ, séu că în mare parte au încetatŭ. Déră nu este așa! Tăcerea nóstră nu este alt-ceva, decâtŭ o stare de desperaţiă între multele șicane și nedreptăţirĭ, ce trebue sĕ le suferimŭ ḑi de ḑi totŭ mai multŭ dela marii și micii noștri tiranĭ.

Prea bine este cunoscutŭ publicului cetitorŭ, că încălcările de lege și desmăţaţele șicane, ce a trebuitŭ sĕ le sufere blândulŭ și pacĭniculŭ poporŭ românŭ alŭ acestui comitatŭ, de când ni-a fericitŭ cinstitulŭ guvernŭ fără voia nóstră, cu fișpanulŭ Bausznern, nu mai au părechiă în analele comitatelorŭ.

Stăpânii noștri ḑicŭ: avemŭ legĭ, carĭ asigură și pentru Românĭ drepturĭ și libertăţĭ cetăţenescĭ, și ei potŭ fi mulţumiţĭ cu acele drepturĭ legale.

Ceea ce pretinde legea dela noi, dămŭ cu prisosinţă. Dămŭ jertfele de sânge și de avere. Apoi drepturile legale, câte vai de ele ni suntŭ asigurate, în locŭ sĕ le primimŭ, trebue sĕ le dămŭ și pe acelea, căcĭ de unde nu, ni-se iau cu volnicia. D-lŭ Bausznern are fórte multe merite pĕcătóse pe terenulŭ șicanelorŭ și alŭ volniciei comise faţă de noi.

Trei milióne de Românĭ dau statului darea de sânge și cea de avere. La anulŭ 1891, când a venitŭ d-lŭ Bausznern, ca fișpanŭ la Făgărașŭ, în Ungaria întrégă mai era unŭ singurŭ vice-comite românŭ, adecă celŭ dela noi. Cum a venitŭ, s'a năpustitŭ asupra lui și iute și de grabă l'a scosŭ din serviciu. Volnicia începută a continuatŭ, și necruţândŭ familii și individĭ fără nicĭ unŭ picŭ de milă a scosŭ din serviciu pe protopretorele dela Arpașŭ, Meţianŭ, și pe celŭ din Branŭ, Popeneciu. A scosŭ din valóre alegerea controlorului românŭ și a ocupatŭ postulŭ cu unŭ importatŭ streinŭ și pe perceptorele Negrea, l'a trimisŭ la pensiă. Ne putemŭ toţĭ bine aduce aminte, că protopretorele suspendatŭ Meţianŭ și pretorele Necsa, cu ocasiunea adunărilorŭ generale, se plângeau publice, că d-lŭ fișpanŭ li-a spusŭ verde, că până va fi dênsulŭ aicĭ, n'au de a mai spera, ca sĕ vie vre-odată în fruntea vr'unui cercŭ. Ambii aceștĭ funcţionarĭ, încă ómenĭ tinerĭ, șicanaţĭ la estremŭ și ameninţaţĭ fără îndurare, au muritŭ deja, au rĕmasŭ după ei însĕ vĕduvile și orfanii lorŭ cu urmele suferinţei. D-lŭ fișpanŭ cu delăturarea Româniloră și-a înfundatŭ în oficii pe rudeniile și sateliţii sĕi, în mare parte ómenĭ violenţĭ, nedisciplinaţĭ și scăpătaţĭ. Și și-a pusŭ după placulŭ sĕu vice-comite fișcalŭ, cassarŭ, protopretorŭ la Branŭ și la Arpașŭ și alţii mai mititei totŭ în loculŭ Româniloră alungaţĭ, și acésta în scurtulŭ timpŭ de vr'o trei anĭ de când e aicĭ.

In anulŭ curentŭ au rĕposatŭ 3 funcţionarĭ mai micĭ, toţĭ Românĭ. D-lŭ fișpanŭ și aicĭ, după cum auḑimŭ, a aflatŭ de bine a importa din locŭ streinŭ pe unŭ tinerelŭ neisprăvitŭ, fără cualificaţiă, rudeniă a cassarului ungurŭ, totŭ importatŭ D-deu scie de unde. Ai noștri sĕ mérgă la plugŭ, séu la sapă, séu décă nu, le stă graniţa deschisă sĕ emigreze!

Se ḑice, că de ce suntŭ Românii pasiviștĭ faţă de alegerile la dietă. Décă, abstragêndŭ dela alte multe, cum sĕ nu fiă? D-lŭ fișpanŭ a făcutŭ chiar deputatului Șerbanu, care cu programŭ guvernamentalŭ a spartŭ pentru sine pasivitatea, tóte greutăţile, șicanele și presiunile posibile, ca sĕ nu se alégă, și apoi ca alegerea sĕ nu i-se verifice.

Ba ce este mai multŭ, cu nicĭ unŭ preţŭ nu voesce sĕ-lŭ sufere și sĕ-lŭ verifice nicĭ ca membru în comisiunea municipală, pe elŭ, pe deputatulŭ dietalŭ. Contribuenţii românĭ cu dare mare au fostŭ lăsaţĭ afară și în schimbŭ s'au luatŭ Maghiarĭ, fără de a avé darea necesară, în lista viriliștilorŭ municipalĭ.

Observările făcute în astă privinţă *nimenĭ nu le ia în sémă.* Apoi, unde s'a mai pomenitŭ, ca sĕ se dea *ordinŭ în scrisŭ* funcţionarilorŭ, *sĕ voteze la poruncă.* Asta a făcut'o numai d-lŭ Bausznern. La o ședinţă municipală funcţionarilor românĭ li-s'au pusŭ în mână bilete de votare gata scrise și însemnate anume cu diferite semne ca sĕ se scie, carĭ au votatŭ cu biletele după poruncă și carĭ nu. Umblau bieţii funcţionarĭ ca zăpăciţĭ și uimiţĭ, că ce se întêmplă cu ei. Nu sciai ce sĕ facĭ: sĕ-i compătimescĭ pe funcţionarĭ, séu ce sĕ începĭ faţă de atarĭ volnicii și abusurĭ.

Déră porunca e poruncă și volnicia e volniciă, și unde e volniciă, dreptatea n'are locŭ și apoi puţinii amploiaţĭ românĭ câţĭ au mai rĕmasŭ nu numĕră mai nimica. Ei se vede, că mai au dreptulŭ sĕ resólve la acte după poruncă și sĕ tacă înfundaţĭ, ca și membrii congregaţiei, că de unde nu, nu e bine.

Câte șicane n'amŭ avutŭ și astăvéră în Zêrnescĭ pe timpulŭ marelui procesŭ alŭ Memorandului, trimiţêndu-ni-se gendarmeriă și miliţiă pe capŭ fără de nicĭ o causă.

Când s'a cerutŭ, sĕ se cerceteze causa la faţa locului, nimenea nu ne-a ascultatŭ, și când s'a întrebatŭ în ședinţă, că de ce nu s'a retrasŭ miliţia din Zêrnescĭ, ni-s'a rĕspunsŭ, că n'amŭ doveditŭ, că n'ar fi drepte cele aduse contra nóstră. Dér cum sĕ fi doveditŭ, décă nu s'a făcutŭ cercetarea, ce o amŭ cerutŭ. Membrii românĭ aleșĭ în comisiunea municipală, pentru cause de nimica în mare parte nu se verifică cu anii, ca așa noi sĕ fimŭ tot-déuna în minoritate, așa este d. e. de presente și cu alegerea dela Tohanulŭ vechiu, a cărei verificare séu neverificare se amână *ad calendas graecas.*

Și décă ar fi sĕ se înșire tóte suferinţele nóstre, apoi ar trebui sĕ se scrie multŭ, fórte multŭ.

D-lŭ fișpanŭ a spusŭ verde, că până este elŭ aicĭ, va face ce va voi, și a și făcutŭ, déră pentru aceea și faptele lui vorŭ rĕmâné pentru tot-déuna o pagină négră în istoria comitatului, căcĭ resultatulŭ lorŭ este amărăciunea generală și frecările.

După faptele-i de până acuma, dênsulŭ nu ne póte suferi. Nu ne cunósce limba și lipsele nóstre, ne despreţuesce poporulŭ și obiceiurile și cu volnicia delătură pe ai noștri dela beneficiile legale ale statului și ne împiedecă în practisarea și usarea drepturilorŭ cetăţenescĭ, din care causă, amărîţĭ peste mĕsură, în atarĭ împrejurărĭ nicĭ-odată, déră nicĭ odată nu-i vomŭ puté uita și ierta șicanile și volniciile comise.

In acestŭ comitatŭ poporaţiunea română este 95%, și totușĭ suntemŭ tractaţĭ atâtŭ de vitregŭ și neumanŭ. Pe ai noștri rêndŭ pe rêndŭ ni i-a scosŭ mai pe toţĭ, unulŭ după altulŭ, din serviciile publice, și locurile lorŭ se ocupă totŭ cu sateliţĭ și rudenii de aie asupritorilorŭ noștri, și apoi ómenilorŭ lorŭ nu li-se întêmplă absolutŭ nimica, de ar fi ei măcarŭ orĭ și câtŭ de destrăbălaţĭ și neregulaţĭ.

Numĕroșii membri românĭ ai congregaţiunei și cu deosebire cei din centru, ce facŭ? Organisaţĭ suntŭ? Iase odată din letargiă și facă-șĭ datoria, căcĭ altfelŭ vomŭ peri póte cu comitatŭ cu totŭ!

X.

SCIRILE ḐILEI.

3 (15) Martie.

Unŭ învĕţătorŭ săsescŭ arestatŭ. In luna lui Ianuarie ţinù în casina din Cohalmŭ candidatulŭ de profesorŭ Alvin Kramer o prelegere asupra raporturilorŭ politice din Ungaria. Din causa acésta contra lui Kramer se intentă cercetare judecătoréscă pentru agitare de naţionalitate, care cercetare însĕ pentru învĕţătorulŭ săsescŭ s'a finitŭ în modŭ favorabilŭ. In 11 Martie însĕ pe neașteptate se făcù la Kramer o perchisiţiă domiciliară și în séra aceea elŭ fù arestatŭ. Pentru apărarea învĕţătorului fù chiămatŭ advocatulŭ C. Lurtz din Brașovŭ. Kramer a fostŭ eliberatŭ în 12 l. c.

—o—

Volniciă ungurèscă. Sâmbăta trecută séra s'a datŭ unŭ balŭ în Turnu-Severinŭ, arangeatŭ de secţiunea Mehedinţĭ a Ligei. La acestŭ balŭ voiau sĕ participe și domnișórele Dorina și Felicia *Raţiu*, fiicele d-lui Dr. I. Raţiu. Autorităţile ungurescĭ însĕ au opritŭ trecerea d-șórelorŭ Raţiu pe pămêntulŭ României, sub motivŭ, că presenţa

d-lorŭ în Turnu-Severinŭ ar da prilejŭ la demonstrațiunĭ contra Ungariei.

—o—

Directorĭ postalĭ ca purtătorĭ de matricule. „Magyarország" spune, că în numele directorilorŭ de poste și telegrafŭ s'a înaintatŭ ministrului ungurescŭ de interne o petițiă, în care se cere, ca la împărțirea oficiilorŭ privitóre la purtarea matriculelorŭ de statŭ, sĕ fiă luațĭ în considerare și directorii postalĭ.

—o—

Prințulŭ Alexandru Știrbeiu ministrulŭ și deputatulŭ de odinióră, fiulŭ principelui domnitorŭ Știrbeiu, a muritŭ alaltăerĭ în Bucurescĭ. In semnŭ de doliu camera își ridică ședința.

—o—

Invoirea comercială româno-bulgară. Ministerulŭ afacerilorŭ străine românŭ aduce la cunoscință celorŭ interesațĭ, că în urma însărcinărei, ce primise din partea guvernului, agentulŭ diplomaticŭ alŭ țĕrei la Sofia a încheiatŭ, printr'unŭ schimbŭ de note, o învoire cu guvernulŭ bulgarŭ, cu începere dela 20 Februarie (4 Martie) 1895 și până la 1 (13) Ianuarie 1897, în basa cărsia mărfurile române și vorŭ bucura în Bulgaria de tratamentulŭ națiunei celei mai favorisate. De acestŭ tratamentŭ se vorŭ folosi mărfurile române și în privința taxelorŭ comunale, de accizŭ și de portŭ. Asemenea s'a mai convenitŭ, pe temeiulŭ principiului de reciprocitate, ca supușii ambelorŭ țĕrĭ sĕ fiă scutițĭ de taxele pentru viza pașpórtelorŭ.

—o—

Poporațiunea Bucurescilorŭ. Resultatulŭ provisoriu alŭ recensĕmĕntului populațiunei bucureștene, făcutŭ în luna Decemvre de primăria capitalei, în unire cu ministerulŭ de finance, este: 232 000 suflete.

—o—

Prelegerile publice în Sibiiu, privitóre la venirea Maghiarilorŭ, carĭ precum amintisemŭ, se țină pentru de-a converti pe Sașĭ în favorulŭ mileniului, se continuă. Astfelŭ mâne va ține a cincea prelegere publică prof. G. Kárpáthi dela gimnasiulŭ de statŭ asupra temei „Modulŭ Maghiarilorŭ de-a purta resbelŭ".

—o—

Serviciulŭ minelorŭ de pe lângă ministerulŭ domeniilorŭ din Bucurescĭ va începe campania explorărilorŭ miniere îndată după sĕrbătorile Pascilorŭ. In acestŭ scopŭ s'a depusŭ pe biuroulŭ Corpurilorŭ legiuitóre unŭ proiectŭ de lege pentru acordarea unui creditŭ de 200.000 lei.

—o—

Prietinia între oficerii austriacĭ și rusescĭ. In Radziwillow, Polonia, arangiară oficerii rusescĭ o petrecere, la care învitară pe oficerii austro-ungarĭ din Brody. Acéștia primiră învitarea și fură primițĭ și ospĕtațĭ în celŭ mai cordialŭ modŭ din partea oficerilorŭ rusescĭ. — Și apoi sĕ mai vorbéscă omulŭ de rĕsboiu!

Teatru germanu.

D-șóra Agatha Bârsescu ca óspe.

Brașovŭ 3 (15) Martie.

De când s'a inauguratŭ noulŭ teatru, n'a fostŭ representațiă așa de bine visitată ca aseră. Veniseră fórte mulțĭ chiar din comunele dimprejurŭ. Nu mai era locŭ nicĭ pentru statŭ și mulțĭ rĕmaseră fără bilete de intrare. Acesta este celŭ mai viu documentŭ pentru marea putere de atracțiune a jocului d-șórei Bârsescu.

S'a datŭ cunoscuta dramă a lui Dumas, „Dama cu cameliile". Deja după scenele cele dintâiu s'a pututŭ convinge fiă-cine, că rolulŭ frumósei, capriciósei și cochetei „Marguerite Gauthier", care sciŭ sĕ farmece pe toțĭ lionii Parisului, se afla de astă-dată în mânile unei geniale artiste. D-șóra Bârsescu ni-a înfățișatŭ pe eroina dramei lui Dumas în tótă splendórea caracterului ei ușorŭ și fluturaticŭ, dér în fondŭ capabilŭ și de sentimente nobile de iubire, de abnegare și de jertfire. Dela cele mai minuțióse picanterii în dialogurile legere cu curtesanii „Margueritei", până la espresiunea cea mai înaltă a sentimentului de iubire și de durere sufletéscă, d-șóra Bârsescu a sciutŭ sĕ ne țină necontenitŭ în încordare și sĕ ne emoționeze adéncŭ cu joculŭ ei naturalŭ și convingĕtorŭ.

Figurei acelei femei pierdute, care se disgustase de viéța ei desfrânată și acum, condusă de iubirea nefățărită cătră Armand Duval, voia sĕ pășéscă pe cărarea căinței și a îndreptării, artista i-a datŭ unŭ timbru de noblețĕ a simțirei și a cugetării, ce ne făcea sĕ uitămŭ contrastele marĭ în caracterulŭ ei. Acésta i-a reușitŭ nespusŭ de bine artistei în actulŭ alŭ treilea, în dialogulŭ Margueritei cu Duval tatălŭ și când și-a luatŭ adio dela Armand. Fiă-care cuventŭ și gestŭ alŭ artistei te făcea sĕ tresarĭ de emoțiune.

Până la lacrimĭ amŭ fostŭ mișcațĭ și în scenele ultime din actulŭ alŭ 5-lea, scena revederei și scena unde Marguerita móre în brațele lui Armand. Momentelorŭ, în carĭ se luptă dorința nespusă de a trăi și de a fi fericită a Margueritei cu mórtea, ce s'apropiă, d-șóra Bârsescu li-a datŭ espresiune sublimă-tragică.

Artista a fostŭ furtunosŭ aplaudată și mereu rechiămată pe scenă. Publiculŭ s'a depărtatŭ adéncŭ impresionatŭ.

*

Mâne, Sâmbătă séra, d-șóra Bârsescu va da o representațiă de adio. Se va juca piesa *„Hero și Leandru"* séu *„Des Meers und der Liebe Wellen"* de Grillparzer.

Academia Română.

Miercurĭ la órele 2, s'a deschisŭ, sub presidența d-lui I. Negruzzi, sesiunea generală din anulŭ 1895 a Academiei române. Erau presențĭ 21 membri din 36. Din Transilvania au sositŭ până acum numai d-nii Al. *Romanŭ* și I. *Vulcanŭ*; dela Iașĭ au venitŭ toțĭ membrii, afară de d. P. Poni. Primulŭ obiectŭ la ordinea dilei a fostŭ cetirea raportului secretarului generalŭ despre activitatea Academiei în 1894—95. S'a alesŭ apoi o comisiune, care sĕ alcătuiască textulŭ rĕspunsului Academiei la acestŭ raportŭ. Prima ședință publică va fi, probabilŭ, adĭ.

*

Intre lucrările din programulŭ sesiunei generale din anulŭ acesta alŭ Academiei Române suntŭ și următórele puncte interesante:

Cestiunea ortografiei;

Discursurile de recepțiune ale d-lorŭ membri dr. V. Babeșŭ, Sp. Haret, Gr. G. Tocilescu și A. D. Xenopol, cu rĕspunsurile lorŭ;

Raportulŭ comisiunei însărcinate cu cercetarea publicațiunilorŭ presentate la premiulŭ Năsturelŭ Herĕscu de 4.000 lei și Eliade-Rădulescu de 5000 lei, pentru 1895;

Raportulŭ comisiunei însărcinate cu cercetarea cărțilorŭ didactice presentate la concursulŭ premiului Asociațiunei Craiovene de 1500 lei, pentru 1895;

Raportulŭ comisiunei însărcinate cu cercetarea lucrărilorŭ presentate la premiulŭ Lazărŭ de 5000 lei, asupra subiectului, „Igiena țĕranului românŭ, etc.";

Decisiunĭ pentru publicarea premiilorŭ San-Marinŭ și Neuschotz;

Alegerea comisiunei de 9 membri pentru publicațiunile, carĭ se vorŭ presenta la premiile Năsturelŭ-Herĕscu de 4000 lei și Lazărŭ de 5000 lei, pentru 1896;

Alegerea comisiunei, care va esamina lucrările, ce se vorŭ presenta la concursulŭ premiului Alexandru Ioan Cuza de 10,000 lei, pentru 1896, asupra subiectului: „Istoria Românilorŭ dela Aurelianŭ până la fundarea Principatelorŭ";

Alegerea comisiunei, care va esamina lucrările, ce se vorŭ presenta la concursulŭ premiului Alexandru Ioanŭ Cuza, de 6000 lei, pentru 1896, asupra subiectului; „Psichologia și metafisica poporului românŭ, după literatura poporală";

Alegerea comisiunei pentru esaminarea lucrărilorŭ, carĭ se vorŭ presenta la premiulŭ Eliade-Rădulescu, de 5000 lei, pentru 1896, asupra subiectului: „Botanica poporală română, etc.";

Alegerĭ de membri onorarĭ și corespondențĭ.

Dare de sémă și mulțămită publică.

Oradea-mare, 1 Martie n. 1895.

(Fine.)

Nr. 51 Colectantă D-șóra *Ermina Marcovicĭ* din Nădlac: Maria Petrovicĭ 1 fl., A. Petrovicĭ 1 fl., St. Luțai 1 fl., N. N. 50 cr.; I. Cacinca 1 fl., D-na Russu I. 50 cr., Paulina Orosŭ 1 fl., M. Chicinŭ 2 fl., I. Căpitanŭ 50 cr., G. Budó 50 cr., N. Chicinŭ 1 fl., N. N. 50 cr., S. Lugoșanŭ 50 cr., Livia Caracioni 50 cr., Livia Pețan 1 fl., Elena Șandor 1 fl., N. N. 10 cr., D. Micu 50 cr., I. Crișanŭ 50 cr., Ermina Marcovicĭ 2 fl. Suma 16 fl. 60 cr.

Nr. 53 Col. D-ra *Sylvia Tamașŭ* din Satulungŭ: Leményi 1 fl., A. Dragoșŭ 1 fl., Dr. Marcus 1 fl., E. Popŭ 50 cr., I. Popŭ 1 fl., E. Bucșa 1 fl., V. Budo 1 fl., N. N. 1 fl, B. Budu 50 cr., L. Indre 1 fl., I. Coza 1 fl., D. Indre 1 fl., Gr. Dinca 1 fl., P. Anca 50 cr., Liszkán I. 50 cr. I. Marcu 50 cr., G. Buteanŭ 15 cr., I. Buteanŭ 50 cr., I. Mihașca 20 cr., Barna B. 50 cr., V. Dragoșŭ 2 fl., Vigdorovicĭ I. 50 cr., I. Serbŭ 1 fl., N. Nilvanŭ 1 fl., Gr. T. Tamașŭ Niculescu 1 fl. Suma 20 fl. 25 cr. — Nr. 54 Colect. D-ra *Sofia Mihali* din Sărăsĕu: 5 fl. — Nr. 57 Col. D-ra *Teresia Nistorŭ* n. Hengye din Ardusat: Aurelŭ Papŭ 1 fl., Al. Beringye și soția 6 fl., G. Hengye 1 fl., 50 cr., Dionis. Branŭ 1 fl., Teresia Nistorŭ n. Hengye 1 fl. Suma 10 fl. 50 cr.

Nr. 58 Col. D na *Elena Szabó* din Macău G. Iuhász 5 fl., N. Maiorŭ 2 fl., Gelu Balcu 2 fl., Spiridonŭ Șiclovanŭ 1 fl. 50 cr., Iuliu Szabó 2 fl. Suma 12 fl. 50 cr.

Nr. 62 Col. D-na *Ana Lazar* n. din *Groza* din Almașŭ: Corn. Lazarŭ 3 fl., Dr. Groza 1 fl., Tr. I Majer 50 cr., I. Cosma 20 cr., I. Dorca 20 cr., X. 10 cr. Suma 5 fl. Nr. 65 Col. D-ra *Gizela Pap* din Beiușŭ: Dr. G. Cosma 2 fl., Dr. Const. Popovicĭ 2 fl., Tr. I. Farkas 1 fl, V. Dumbravă 1 fl, N. Radu 1 fl., I. Ardeleanŭ 1 fl., C. Ardeleanŭ 1 fl., D-na Mureșianu 1 fl, T Popovicĭ 1 fl., Al. Gavra 1 fl., L. Muțiu 1 fl., Geliert V. 5 fl., Al. Pelle 1 fl., V. Erdélyi 3 fl., D. Negreanu 2 fl., I. Crișanŭ 1 fl., P. Pap 5 fl. Suma 30 fl

Nr. 66 Col. D-ra *Mărióra Palady* din Borod.: I. Boros 2 fl., G. Venter 1 fl., Demse 1 fl., D-na Bity 1 fl., T. Szilagyi 50 cr., St. Șiposŭ 1 fl., P. Fejér 1 fl., T. Stanca 1 fl., Florica Abrudanŭ 60 cr., G. Morarescu 1 fl., G. Dezsö 50 cr., V. Czibenszky 2 fl., V. Czibenszky jun. 1 fl., Kakas V. 1 fl., N. N. 50 cr, Mütter F. 3 fl., M. Gy. 50 cr., Marițĭ Selegianŭ 50 cr., Kelepecz jun. 1 fl., A. Rezey 1 fl., N. N. 50 cr., Eug. Papŭ 50 cr., Ad. Mandel 1 fl., Marióra Pallady 90 cr. Suma 24 fl.

Nr. 67 Col. D-ra *Aloisia Fehér* din Aușia: A. Fehér 1 fl., Florica Abrudanŭ 50 cr., I. Szabó 1 fl., Beleczky S. 50 cr., D-na Rednicŭ G. 1 fl., Al. Filipŭ 1 fl., T. Papŭ 50 cr., Ludovica Filipŭ 1 fl. 50 cr., T. Filipŭ 2 fl., Agneta Bica 1 fl., Veinberger A. 50 cr., Pallady Victorŭ 5 fl., Șt. Sipos 50 cr., Bart. Banyi 50 cr., Sabina Morarescu 1 fl Suma 17 fl. — Nr. 68 Col. D-ra *Mărióra Iernea* din Er-Tarcia: Fl. Selegianŭ 1 fl., Lazar Iernea 1 fl, Mărióra Iernea 50 cr., Antonia Iernea n. Ciceronescu 50 cr., L. Bárdosi 3 fl., G. Bardosi 1 fl., D. Bárdosi 1 fl. Suma 8 fl.

Nr. 69 Col. D-ra *Veturia Ciurdariu* din Szamos-Dob: Veturia Ciurdariu 1 fl, G. Cardoșiu 50 cr., T. Turci 40 cr., I. Szilagyi 30 cr., G. Zimanŭ 10 cr, G Szilágyi 10 cr., Oláh 10 cr., I. Turci 10 cr., Parochia rom. gr. c. din Szomos-Dob 70 cr., M. Szilágyi 05 cr. Suma 3 fl. 50 cr. — Nr. 70 Col. D-ra *Marióra Catoca* din Borlescĭ: Marióra Catoca 5 fl., Magdalena Catoca 2 fl. Cu ocasiunea petrecerii la anulŭ nou din Borlescĭ: 4 fl. 20 cr., Herskovicĭ B. 2 fl., N. Nuțŭ a lui Filipŭ 10 cr. M. Marianŭ birĕu din Borlescĭ 70 cr., Suma 14 fl.

S'au incassatŭ peste totŭ 1008 fl. 90 cr.; d'aicĭ suprasolvirĭ 605 fl. 55 cr.; spese 573 fl. 50 cr. Venitŭ curatŭ 435 fl. 40 cr.

Din acéstă sumă s'au ajutoratŭ 28 de tinerĭ românĭ lipsițĭ de mijlóce și s'au votatŭ două premiĭ pentru doĭ tinerĭ românĭ dela gimnasiulŭ din Oradea-mare, carĭ vorŭ dovedi progresulŭ celŭ mai mare în limba maternă.

Priméscă pe acésta cale atâtŭ marinimoșii contribuitori, câtŭ și stimatele Dómne și Domnișóre colectante, cele mai căldurióse mulțumirĭ pentru sprijinulŭ și interesulŭ doveditŭ față de nobilulŭ scopŭ, ce l'amŭ urmăritŭ.

Remusŭ Chicinŭ, notarŭ. **Ioanŭ Rațiu,** cassarŭ.

NB. Ulteriorŭ, după facerea socotilorŭ ni-a mai sositŭ colecta nr. 44, Colectantă D-șóra *Minerva Coșma* din Sibiiu: contribuindŭ: „Albina": 20 fl., Dlŭ Parteniu Cosma 2 fl., D-lŭ Dr. Oct. Russu adv.: 1 fl. 50, D-lŭ Dr. C. Diachonovicĭ 1 fl. Suma 24 fl. 50 cr.

Sciri telegrafice.

Viena, 15 Martie. „*Polit. Corresp*". este autorisată a declara, că interwiewulŭ cu ministrulŭ de resbelŭ *Krieghammer*, publicatŭ în „Budapesti Hirlap", este unŭ apocrifŭ.

Viena, 15 Martie. Totŭ „*Polit. Corresp.*" anunță, că căsĕtoria civilă va întra în vigóre în 18 Decembre a. c.

Roma, 15 Martie. Regele Umberto subscrise unŭ decretŭ, prin care se dă amnestiă tuturorŭ acelora, carĭ au fostŭ condamnațĭ de cătră judecătoriile militare în Sicilia.

Haaga, 15 Martie. Camera hotărî introducerea pusceluĭ Mannlicher.

NECROLOGŬ. **Nicolau Lichirie,** parochŭ gr. cat. în Copșa mare, a rĕposatŭ la 14 Martie n. c. în anulŭ alŭ 79-lea alŭ etății și alŭ 54 lea alŭ preoției. Lŭ jălescŭ întristații: Ana Aronŭ, Nic. Lichirie, Rachila Constantiuescu și Sinefta Fleșeriu, ca fii, apoi ginerĭ, nepoțĭ etc. — Fiă-i țĕrîna ușóră!

DIVERSE.

O mică invenție românéscă. Căpitanul P. Velic, din batalionulŭ de pontonierĭ, care acum se află cu compania sa la Nămoloasa, a făcutŭ, scrie unŭ confrate din Galați, nisce experiențe interesante, cu ocasiunea marei cantitățĭ de zăpadă, ce căduse săptămânele trecute și când din causa poleiului, era impracticabilă orĭ-ce comunicațiune pe josŭ. Elŭ a făcutŭ unŭ felŭ de patine de lemnŭ, cu o lățime ceva mai mică, ca talpa cismei, avêndŭ o lungime însĕ de trei orĭ mai mare ca lărgimea, și puținŭ recurbate în susŭ la ambele capete; de mijloculŭ acestorŭ talpe-patine suntŭ legate două curelușe destinate a fixa patinele de talpa cismei. Pe timpulŭ poleiului celui mare și când se învîrtoșase zăpada la partea superióră, unŭ soldatŭ, căruia 'i se legaseră de picióre aceste patine, a pututŭ patina peste zăpadă și chiar pe părția săniilorŭ cu o iuțélă aprópe de trei orĭ mai mare, ca aceea a unui omŭ mergêndŭ în pasŭ iute.

Originea chibritelorŭ. In anulŭ 1827 chimistulŭ Iohn Walker în Stocktonupon-Tees făcŭ încercarea, ca sĕ inventeze o amestecătură chimică, care sĕ producă focŭ pen'ru folosința sa proprie, și întêmplarea făcu, sĕ descopere substanța chibritelorŭ pe care o și puse în comerciu. Chibritele se rĕspândiră cu repediciune uimitóre. Fabricele nu întârdiară. In Anglia ca și pe continentulŭ Europei se construiră mașine cu ferestree rotative, carĭ tăiau trunchĭ de molivdŭ în bucățĭ micĭ de 3—4 degete, carĭ érâ se întorceau de 4—5 orĭ una după alta într'unŭ cercŭ de 50 cuțite și într'o minută produceau 30.000 de bețișóre. Alte mașinĭ adună bețișórele în mănunchiurĭ și le întinge în masa aprindĕtóre, în fine, altele prepară cuțitele. Astădĭ există fabricĭ de chibrite, carĭ producŭ dilnicŭ peste 10,000,000 chibrite.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursulŭ la bursa din Viena.

Din 14 Martie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124.45
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.10
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% .	127.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	104.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.40
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.50
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.25
Imprum. ung. cu premii	162.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	152.75
Renta de hârtie austr.	101.70
Renta de argint austr.	101 60
Renta de aur austr.	125.10
Losurĭ din 1860	157.—
Acții de ale Băncei austro ungară.	1073.—
Acții de-ale Băncei ung. de creditŭ.	460.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	392.40
Napoleondorĭ.	9.77
Mărcĭ imperiale germane . . .	60.37½
London vista	123.45
Paris vista	48.87
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.05
Note italiene.	46 50

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 13 Martie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.72	Vênd.	9.76
Argint român.	Cump.	9.68	Vênd.	9.72
Napoleon-d'orĭ	Cump.	5.76	Vênd.	—.—
Galbenĭ	Cump.	5.75	Vênd.	5 89
Ruble rusescĭ	Cump.	131	Vênd.	—.-
Mărcĭ germane	Cump.	60.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100 75	Vênd.	101.75

Insciințare.

D-nii membrii ai societății de împrumutŭ și păstrare

„AURORA“

suntŭ învitațĭ a participa la

adunarea generală a XXI-a

care va avea locŭ **Duminecă în 24 Martie 1895 la 10 óre a. m** în sala școlei fondaționale populare superióre din Năsĕudŭ.

Pentru casulŭ, când acéstă adunare nu s'ar puté ține din lipsa voturilorŭ recerute, *prin acésta se convócă tot-odată* **a doua adunare,** *care va avé locŭ în 7 Aprilie 1895 la óra și lo culŭ fixată,* în care vorŭ aduce hotărîrĭ valabile membrii presențĭ.

Ordinea dilei:

1) Raportulŭ direcțiunei și alŭ comisiunei censurătóre.

2) Statorirea bilanțului pe anul 1894, distribuirea profitului și darea absolutoriului pentru anulŭ de gestiune espiratŭ.

3) Alegerea alorŭ doi membrii in consiliulŭ administrativŭ.

4) Alegerea comisiunei censurătóre.

5) Propunerile consiliului administrativŭ și eventualŭ alte propunerĭ însinuate în sensulŭ statutelorŭ.

Năsĕudŭ, 23 Februarie 1895.

639, 3—3 **DIRECȚIUNEA.**

Sosirea și plecarea trenurilorŭ în Brașovŭ.

Sosirea trenurilorŭ în Brașovŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne: 8 óre diminéța.
Trenulŭ accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 10 óre 25 minute séra.
Tr. exp. Românŭ: 5 óre 07 m. diminéța.

2. Dela Bucurescĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 1 minute séra.
Trenulŭ accel.: 10 óre 37 minute séra.
Tr. expr. Românŭ: 10 óre 19 m. séra.

3. Dela Zĕrnescĭ la Brașovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 36 min. diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 1 óră 44 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 0 óre 00 min. séra.

Dela Brașovŭ la Ch.-Oșorheiu.

Trenulŭ de persóne: 3 óre 10 după am.
Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 50 minute diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 4 óre 50 min. dimin.

Plecarea trenurilorŭ din Braș.

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 8 min. diminéța.
Trenulŭ accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenulŭ de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. expr. Românŭ: 10 óre 26 min. séra.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ accel.: 4 óre 59 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenulŭ accel.: 2 óre 19 min. după am.
Tr. expr. Românŭ: 5 óre 14 m. dimin.

3. Dela Brașovŭ la Zĕrnescĭ:

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 35 min. diminéța.
„ „ : 4 „ 55 m. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 00 óre 00 min. séra.

4. Dela Ch.-Oșorheiu la Brașovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 19 min. dimin.
Trenulŭ de persóne: 1 óră 51 m. d am.
Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 20 min. séra.